The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Received: *March 1, 2026*| **Revisions Requested:** - | **Revision Received:** -
Accepted: *April 30, 2026* | **Published Online:** *August 5, 2026*

Licensed (C) by Creative Commons Attribution International License 4.0 (CC BY-NC-SA)

DOI: 10.62524/msj.2026.4.2.21

Обґрунтування алгоритму визначення пріоритетів заходів з розвитку спроможностей під час оцінювання та контролю рівня підготовки Збройних Сил України до оборони держави

Вадим Клименко
кандидат військових наук, доцент
докторант науково-організаційного відділу
Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України
03049, проспект Повітряних Сил, 28 Б, Київ, Україна
e-mail: vadymklymenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9144-2362

Анотація. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю формування адаптивної системи управління підготовкою Збройних Сил України до оборони держави на основі визначення пріоритетів заходів з розвитку спроможностей військових формувань. Метою статті є обґрунтування алгоритму визначення пріоритетів, який сприяє вибору заходів з розвитку спроможностей з урахуванням тенденцій до зміни воєнно-політичної та оперативної обстановки. Його адаптивність полягає у створенні передумов для своєчасного виявлення “слабких сигналів”, які потенційно можуть зумовлювати появу нових способів застосування військ (сил), організаційно-функціональних рішень, технологій управління, розвідки та ураження. Фіксація і аналіз таких ознак потребують впорядкованої послідовності аналітичних дій, яка відображає логіку виникнення, розвитку, трансформації та подальшої інтеграції нових підходів у систему підготовки і застосування військових формувань відповідно до вимог сучасної збройної боротьби. Методологічну основу статті становить сукупність наукових підходів, застосування яких дало змогу проаналізувати існуючу систему управління підготовкою ЗС України до оборони держави, визначити рівень її відповідності сучасним вимогам ведення бойових дій та обґрунтувати напрями удосконалення процесів оцінювання та контролю заходів розвитку спроможностей військових формувань. У результаті проведеного дослідження обґрунтовано алгоритм визначення пріоритетів заходів з розвитку спроможностей у процесі оцінювання та контролю рівня підготовки Збройних Сил України до оборони держави. Виявлено причинно-наслідкові зв’язки між дефіцитами спроможностей та відповідними управлінськими впливами. Запропоновано архітектуру екосистеми, яка відображає взаємозв’язок зовнішнього безпекового середовища, вимог до спроможностей та механізмів оцінювання і контролю. Розроблено формалізований функціонал кількісного визначення пріоритету заходу. На відміну від існуючих підходів, запропонований алгоритм забезпечує адаптивне врахування динаміки загроз, ресурсних і часових обмежень, що дозволяє своєчасно коригувати управлінські рішення та раціонально розподіляти зусилля між короткостроковими та довгостроковими заходами розвитку спроможностей. Практична значущість отриманих результатів полягає у створенні інформаційної основи для обґрунтованого спрямування наявних ресурсів на посилення тих складових системи підготовки, де очікуваний інтегральний ефект є найбільшим. Наведені у статті рекомендації

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

визначають напрями подальших досліджень щодо удосконалення структури системи управління підготовкою та механізмів її адаптивного функціонування.

Ключові слова: підготовка Збройних Сил України до оборони держави, оцінювання та контроль, алгоритм визначення пріоритетів, розвиток спроможностей.

Вступ (Introduction)

Дослідження у сфері обороноздатності держави засвідчують, що основу досягнення необхідного рівня підготовки Збройних Сил України (далі – ЗС України) до оборони держави становить розвиток їхніх спроможностей. Водночас недостатньо опрацьованими залишаються питання, що стосуються вдосконалення інструментів своєчасного оцінювання ефективності цього процесу, зокрема оцінювання та контролю заходів з оборонного планування. Виникає потреба у створенні дієвого механізму управління підготовкою, який забезпечує адаптивний розвиток спроможностей військових формувань [1–5].

Рівень підготовки ЗС України до оборони держави значною мірою залежить від обґрунтованого визначення пріоритетів управлінських рішень. Правильно визначені пріоритети сприяють концентрації зусиль підготовки на найбільш значущих напрямах, підвищують стабільність процесу, забезпечують аргументовану послідовність управління у часі. Оптимальна комбінація рішень разом із циклічністю оцінювання та контролю їхніх результатів підсилюють взаємодію елементів системи і забезпечують відповідність фактичних показників спроможностей установленим вимогам. Відмінності у динаміці змін безпекового середовища, характері дефіцитів спроможностей і тривалості їх компенсації зумовлюють необхідність розмежування напрямів та інтенсивності управлінського впливу шляхом визначення сфер, у яких упровадження рішень потребує швидкої реакції у межах короткострокового планування, та сфер, де доцільнішою є поступова трансформація елементів системи, обумовлена тривалістю формування необхідних спроможностей. За таких умов виважена стратегія вибору пріоритетів має містити чітко окреслену кінцеву мету, обґрунтовані шляхи її досягнення та механізм адаптивного коригування рішень.

Підтримання належного рівня кількісного та якісного стану збройних сил, своєчасне усунення розривів між очікуваними та фактичними показниками їхньої підготовленості, а також забезпечення взаємодії внутрішніх підсистем під час виконання поточних планів потребують постійного оцінювання та контролю процесів функціонування і підготовки військових формувань.

Метою статті є обґрунтування алгоритму визначення пріоритетів заходів з розвитку спроможностей під час оцінювання та контролю рівня підготовки ЗС України до оборони держави.

Методологічна основа (Methodological Framework)

Методологічну основу статті становить сукупність загальнонаукових та спеціальних методів пізнання, які забезпечують системний аналіз процесу підготовки Збройних Сил України до оборони держави. Теоретичним підґрунтям виступають положення теорії управління, системного аналізу та оборонного планування. У роботі застосовано методи аналізу та синтезу – для виявлення причинно-наслідкових зв’язків між дефіцитами спроможностей військових формувань та управлінськими впливами; метод структурно-функціонального моделювання – для побудови алгоритму визначення пріоритетів; метод узагальнення – для формування висновків та рекомендацій. Архітектура екосистеми впливу на пріоритети підготовки досліджується через призму взаємодії зовнішніх і внутрішніх факторів, а також ресурсних, часових та технологічних обмежень. Кількісне оцінювання пріоритетності заходів базується на запропонованому функціоналі, що інтегрує показники

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

важливості, ризику, логістичної доступності, просторових характеристик та часу реалізації. Такий комплексний підхід забезпечує обґрунтованість управлінських рішень, адаптивність до змін безпекового середовища та раціональний розподіл ресурсів у процесі розвитку спроможностей.

Результати та обговорення (Results and Discussions)

Обороноздатність держави є результатом комплексу заходів у сфері безпеки та оборони, які характеризують її здатність до ведення успішних військових дій у разі збройної агресії або збройного конфлікту. Вона забезпечується необхідним рівнем економічного, соціального та морально-політичного потенціалу у сфері оборони та належними умовами його реалізації [6].

У цьому контексті пріоритети підготовки до оборони – це вибір першочергових завдань, спрямованих на підтримання та розвиток критично важливих оборонних спроможностей, раціональний розподіл наявних ресурсів, зменшення ризику розпорошення зусиль і визначення перспективних напрямів розвитку військових формувань.

Підготовка ЗС України до оборони держави є багаторівневим процесом. Оцінювання та контроль досягнення необхідного рівня їхніх спроможностей потребують обґрунтованого визначення пріоритетів серед заходів з підготовки, спрямованих на усунення дефіцитів у процесі розвитку спроможностей. Недосконаліть їх вибору призводить до необхідності вирішення проблемних питань через додаткові фінансові витрати [7, 8].

Оцінювання рівня підготовки ЗС України до оборони держави включає показники, які достатньою мірою характеризують їхній чисельний склад, бойовий і мобілізаційний потенціал, ступінь оснащеності сучасним озброєнням і військовою технікою, забезпеченість матеріально-технічними засобами, рівень професійної підготовки та морально-психологічний стан особового складу, рівень підготовки інфраструктури тощо. Алгоритм визначення пріоритетів заходів з розвитку потребує розгляду причинно-наслідкового зв’язку між дефіцитами спроможностей та відповідними управлінськими рішеннями для їх усунення. Логіка вибору пріоритетів полягає у визначенні таких напрямів розвитку, які через систему управлінських впливів забезпечують найбільше підвищення бойової ефективності, стійкості, готовності та адаптивності збройних сил до умов військово-політичної та оперативної обстановки. При цьому узгодження заходів між різними рівнями управління та функціональними компонентами має сприяти досягненню взаємного підсилення результатів. Наприклад, розвиток концепції застосування БпЛА без адаптації систем управління та зв’язку не дає повного ефекту, а підвищення мобільності без логістичної підтримки обмежує її результативність. Аналогічно цифровізація управління ресурсами без інтеграції з мобілізаційною інфраструктурою держави ускладнює своєчасне забезпечення військ, впровадження AI-аналітики без інтегрованого цифрового контуру обміну даними знижує ефективність підтримки прийняття рішень, застосування систем C4ISR без мультидоменної інтеграції розвідувальних даних знижує ефективність інформаційного забезпечення та підтримки прийняття рішень (табл. 1).

Реалізація підходів щодо визначення пріоритетів розвитку спроможностей має розглядатися не як окреме рішення, а як складова безперервного процесу управління підготовкою ЗС України до оборони держави. Цикл управління підготовкою реалізується як послідовність взаємопов’язаних етапів оцінювання, планування, ресурсного забезпечення, контролю та коригування рішень, об’єднаних у єдиний адаптивний контур управління.

Алгоритм визначення пріоритетів – це наскрізний механізм, що визначає спрямованість постановки завдань, розподілу ресурсів, урахування обмежень та формування варіантів рішень. Водночас логіка не є фіксованою, оскільки обстановка динамічно змінюється. Для цього оцінювання та контроль забезпечують адаптивне уточнення пріоритетів відповідно до динаміки загроз, стану спроможностей і ресурсних можливостей. Цикл управління забезпечує

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

постійний зворотний зв'язок між результатами розвитку спроможностей, оцінюванням їхнього стану та подальшим уточненням пріоритетів.

Таблиця 1. Причинно-наслідковий зв'язок між пріоритетами та управлінським впливом

№ з/п	Спроможності	Дефіцит / проблема	Пріоритет розвитку	Управлінський вплив
1	Готовність військ (сил)	Обмежена здатність реагування на загрози та нарощування потенціалу	Підтримання готовності та адаптивності військ до швидких змін обстановки	Цифровізація моніторингу стану сил і засобів, автоматизоване управління ресурсами, синхронізація підготовки військ із мобілізаційною готовністю державних органів, інфраструктури та населення
2	Розвідка	Недостатня оперативність збирання та оброблення інформації	Досягнення інформаційної переваги та скорочення циклу прийняття рішень	Упровадження C5ISR, інтеграція даних в єдиний інформаційний контур, застосування AI-аналітики, автоматизація *fusion*-процесів, об'єднання з інформаційними системами інших складових сектору безпеки і оборони
3	Розгортання та мобільність	Обмежена мобільність військ, залежність від стаціонарного забезпечення	Підвищення стратегічної та оперативної мобільності військ	Формування розосередженої системи логістики, інтеграція військової та цивільної транспортної інфраструктури, координація з органами державної влади щодо забезпечення маршрутів та мобілізаційних перевезень
4	Застосування військ (сил)	Обмежена здатність оперативного маневру, недостатня стійкість системи управління	Підвищення ефективності спільного застосування у мультидоменних операціях	Упровадження мережецентричного управління, розвиток цифрових систем управління боєм для підтримки оперативного маневру та синхронізації дій військ (сил), резервування критичних елементів управління та зв'язку
5	Управління та зв'язок	Обмежена сумісність підсистем управління, затримки обміну даними	Скорочення часу управлінського циклу та синхронізації рішень	Інтеграція єдиного цифрового контуру управління, хмарних середовищ обміну даними, автоматизованої підтримки рішень, міжвідомчої координації органів військового та цивільного управління
6	Ресурсне забезпечення	Обмеженість постачання, залежність від централізованої логістики	Досягнення стійкості та адаптивності ресурсного забезпечення	Упровадження автоматизованого управління запасами, цифрових систем планування, обліку та відновлення ресурсів, інтеграція оборонно-промислового комплексу, цивільної економіки та систем державного резерву
7	Живучість військ (сил)	Недостатня стійкість до вогневого впливу противника	Мінімізація критичних втрат, забезпечення стійкості військ (сил)	Розвиток систем активного та пасивного захисту, резервування критичної інфраструктури, інтеграція військової та цивільної системи захисту, підвищення стійкості енергетичної інфраструктури

Умови, в яких функціонує цикл управління підготовкою ЗС України до оборони держави, є динамічним середовищем, що змінюється у часі та вливає на об'єкти підготовки – військові формування і їхні складові: бойовий склад, органи управління, підрозділи забезпечення. Під впливом розвитку технологій, появи нових засобів збройної боротьби, а також змін у тактиці застосування підрозділів відбуваються структурно-функціональні зміни їхніх спроможностей. Водночас на початкових етапах таких змін дефіцити або критичні невідповідності між наявними та необхідними спроможностями не завжди можуть бути виявлені, нерідко вони не є очевидними. Аналіз спроможностей має передбачати не лише оцінювання поточного стану військових формувань, а й урахування факторів, які зумовлюють майбутні зміни у характері їх застосування та розвитку. Він має враховувати існуючу та прогнозовану структуру сил противника, технологічні інновації, що впливають на тактику і

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine
ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

темп бойових дій, рівень внутрішньої взаємодії між елементами сил і засобів оборони, а також появу загроз, які раніше не враховувалися. Сукупність зазначених факторів формує вхідні параметри алгоритму та визначає вимоги до змін у системі підготовки [9].

Мета управлінського впливу формується у відповідь на зовнішні та внутрішні зміни середовища, які виступають тригерами для переорієнтації спроможностей. Це можуть бути технологічні зміни, що зумовлюють появу нових зразків озброєння, оперативно-стратегічні трансформації характеру війни, зміни у структурі і тактиці дій противника, зростання ролі інформаційного простору, а також зміни, що відбулись у ресурсному та організаційно-управлінському середовищі. Мета окреслює бажаний стан системи, задає новий орієнтир, визначає напрям діяльності для адаптації спроможностей до нових умов і загроз. Під час формулювання варіантів рішень, порівняння альтернатив і визначення пріоритетів управлінський процес набуває вибіркового характеру, оскільки виникає необхідність оцінювання доцільності, ефективності та відповідності заходів з розвитку спроможностей актуальним умовам обстановки. Це зумовлює багатокритеріальний відбір альтернатив за показниками ефективності, ризику, ресурсного забезпечення, часових обмежень і внеску в інтегровані спроможності, результатом якого є їх ранжування. Виникає потреба у формалізації критеріїв оцінювання та застосуванні процедур багатокритеріального ранжування для визначення пріоритетів управлінського контролю (рис. 1).

Функція контролю призначена для перевірки реалізації заходів з розвитку спроможностей, дотримання встановлених параметрів підготовки та своєчасного виявлення потреби у коригуванні управлінських рішень. Після реалізації заходів щодо коригування управлінський цикл знову переходить до етапу спостереження за динамікою зовнішніх і внутрішніх факторів, що впливають на підготовку військових формувань. Спостереження виступає стартом нового циклу, в якому відбувається повторне визначення проблеми, уточнення цілей й формування потреб в управлінні.

Рисунок 1. Цикл управління підготовкою ЗС України до оборони держави

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine
ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Зовнішнім середовищем для формування пріоритетів підготовки ЗС України до оборони держави є воєнно-політична обстановка навколо держави. Зв'язок між зовнішнім середовищем, вимогами до спроможностей військових формувань і механізмами оцінювання та контролю результатів їхнього розвитку пояснює архітектура екосистеми, яка впливає на формування пріоритетів. Вона відтворює взаємозв'язок, у межах якого рішення приймаються на основі прогнозування змін воєнно-політичної обстановки, оцінювання ступеня невідповідності між наявними і необхідними спроможностями та визначення найбільш ефективних напрямів підготовки військ (сил) з урахуванням ресурсних, часових і структурних обмежень [10].

Фокус уваги цієї екосистеми зосереджений на кількісно-якісних змінах, які призводять до появи нових спроможностей. З одного боку, ці зміни обумовлені розвитком тактико-технічних характеристик зразків озброєння, військової техніки та програмних продуктів, що розширюють можливості системи управління, бойових підрозділів та підрозділів забезпечення. З іншого боку, поява нових спроможностей формується через комбінації застосування нових засобів у межах організаційних структур військ, де їх поєднання створює якісно новий ефект (рис. 2).

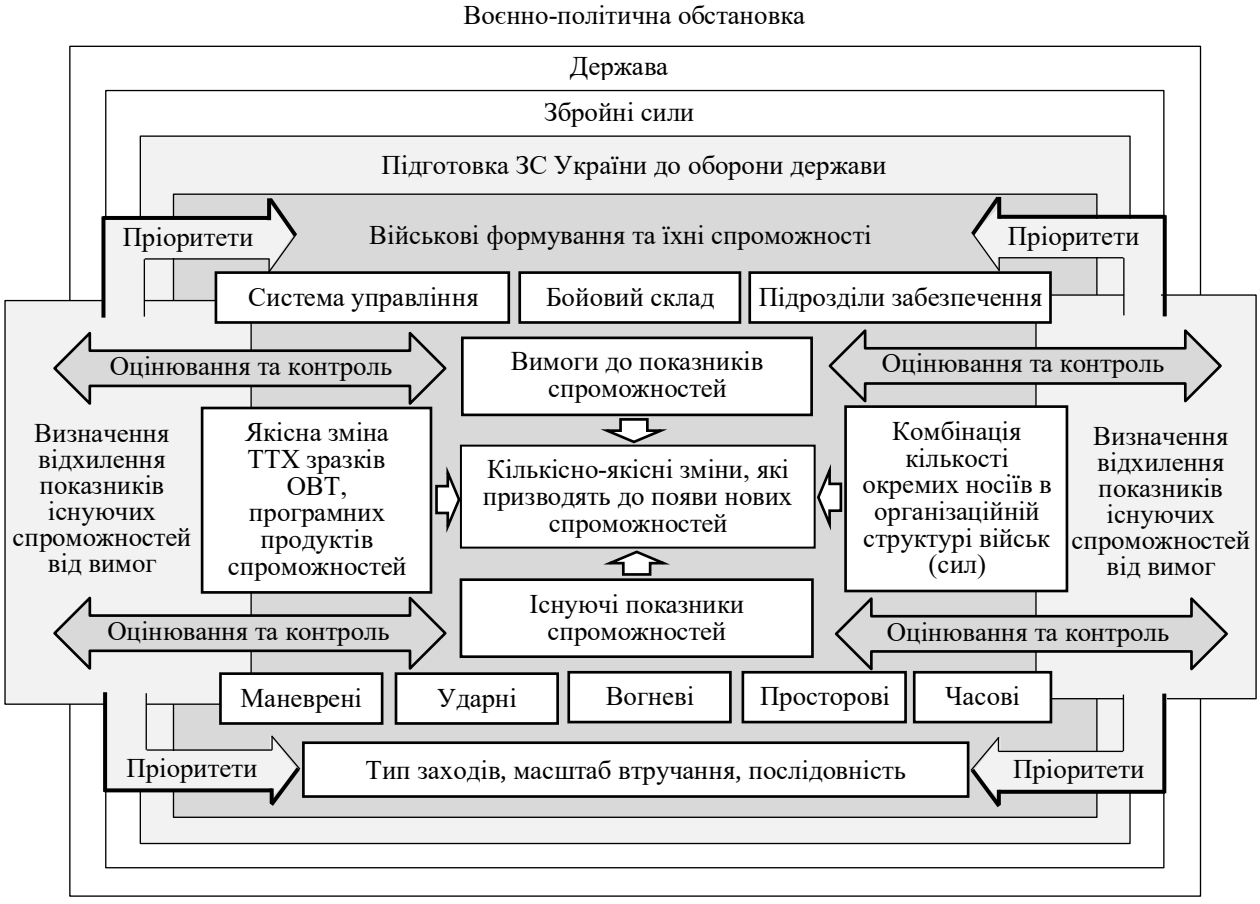

Рисунок 2. Архітектура екосистеми, що впливає на формування пріоритетів підготовки ЗС України до оборони держави [5]

Пріоритети є системоутворювальним механізмом переходу від оцінювання до розвитку спроможностей. Зміни тактико-технічних характеристик зразків ОВТ, програмних продуктів та засобів автоматизації управління знаходяться у взаємозв'язку із організаційно-структурними змінами у складі військ (сил), що проявляється через комбінування кількості та

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

співвідношення окремих носіїв спроможностей. Їх узгоджене поєднання формує кількісно-якісні зміни системи, що забезпечують перехід від удосконалення окремих елементів до появи нових функціональних спроможностей військових формувань. У цьому процесі пріоритети визначають напрями концентрації ресурсів та управлінських зусиль, послідовність і масштаб змін, необхідних для досягнення визначених вимог до спроможностей [11].

Система управління, бойовий склад та підрозділи забезпечення відображають функціональні компоненти військових формувань. Їхня взаємодія забезпечує формування спроможностей, що характеризують здатність військ (сил) виконувати поставлені завдання в конкретних умовах обстановки. При цьому досягнення необхідного рівня спроможностей забезпечується узгодженою взаємодією цих функціональних компонентів [12].

Пріоритети виконують роль механізму зв'язку між результатами оцінювання існуючих спроможностей та вибором управлінських рішень щодо їх розвитку. Визначення відхилення показників існуючих спроможностей від встановлених вимог дає змогу ранжувати проблемні напрями за ступенем критичності, після чого обираються відповідні типи заходів, масштаб втручання та послідовність їх реалізації. Таким чином, пріоритети забезпечують адаптивне спрямування процесу оцінювання та контролю на досягнення необхідного рівня підготовки ЗС України до оборони держави.

Формування пріоритетів відбувається у діалектичному взаємозв'язку факторів і обмежень, де зміни умов функціонування системи підготовки ЗС України до оборони держави породжують нові вимоги до розвитку спроможностей. Виявлення та моніторинг "слабких сигналів", що відображають перспективні напрями розвитку, потребують застосування адаптивних механізмів оцінювання та контролю, які забезпечують узгоджене поєднання заходів впливу, їх взаємне підсилення та синергетичний ефект процесу підготовки (рис. 3).

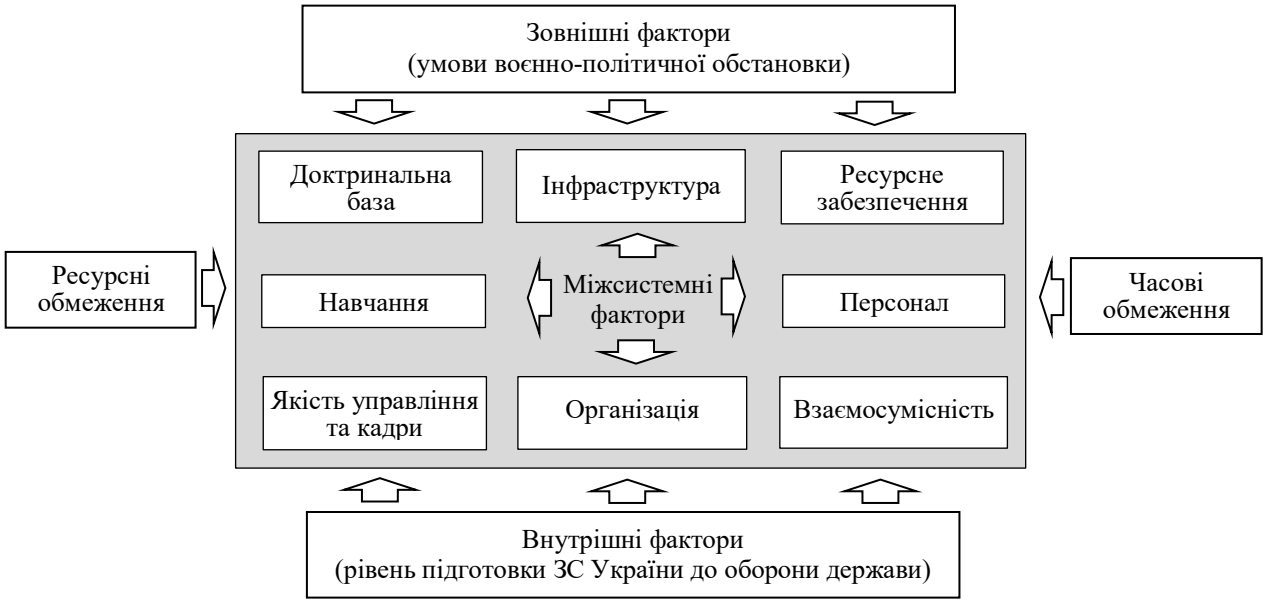

Рисунок 3. Діалектичний взаємозв'язок факторів та обмежень, що обґрунтовує логіку вибору пріоритетів розвитку спроможностей

Значення алгоритму визначення пріоритетів полягає також у тому, що він має дозволяти виявляти зміни, які мають безпосередній ефект, і ті, що потребують значного часу для досягнення результату. Пріоритетність заходів визначається їхнім впливом на підтримання стійкості системи оборони, збереження оперативної готовності військ (сил) та забезпечення адаптації до змін умов обстановки у коротко- та середньостроковій перспективі. До таких

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

заходів належать захист цивільного населення і сил оборони, забезпечення функціонування критичної інфраструктури та органів управління, відновлення бойових спроможностей, а також підтримка підрозділів, що здійснюють первинне реагування на загрози та забезпечують розгортання сил. Їх реалізація потребує врахування міжсистемних факторів, ресурсних і часових обмежень, що визначають можливість досягнення необхідного рівня стійкості та ефективності функціонування системи оборони. У процесі реалізації алгоритму результати оцінювання факторів впливу, умов та обмежень інтегруються в узагальнений показник пріоритетності, який використовується для ранжування заходів управлінського впливу.

Пошук шляхів підвищення спроможностей військового формування розпочинається з аналізу покладених на нього завдань. Умови їх виконання уточнюються через систему типових нормативів, що визначають вимоги до результативності, часу, ресурсів і порядку їх виконання. Аналіз завдань визначає вимоги до необхідних спроможностей.

Оцінювання дає змогу встановити ступінь відповідності спроможностей визначеним вимогам. Якщо вони забезпечують виконання типових завдань у заданих умовах, система управління орієнтується на підтримання досягнутого рівня підготовки шляхом утримання та підтвердження досягнутих показників спроможностей. У разі їхньої невідповідності визначаються дефіцити, здійснюється пошук пріоритетів заходів їхнього розвитку. Пріоритети формуються з урахуванням впливу зовнішніх, внутрішніх, міжсистемних факторів, а також ресурсних обмежень. Результатом цього процесу є формування управлінського впливу, спрямованого на зміну показників спроможностей військового формування з метою досягнення визначеного рівня підготовки до оборони держави. Контроль результатів реалізації заходів з розвитку спроможностей забезпечує оцінювання ефективності управлінських рішень, уточнення пріоритетів та адаптацію процесу підготовки до змін безпекового середовища (рис. 4). Об’єктивне порівняння альтернативних заходів, визначення доцільності їх реалізації та концентрація ресурсів на найбільш ефективних напрямах забезпечуються кількісним оцінюванням пріоритетів. Кількісна оцінка пріоритету заходу формується з урахуванням критеріїв його важливості для створення нового або удосконалення існуючого типового носія спроможностей, ризику реалізації заходу на всіх етапах його життєвого циклу, доступності необхідних ресурсів, а також очікуваної ефективності застосування з урахуванням показників просторового розмаху.

Таким чином, кількісне значення пріоритету може бути подане у вигляді функціонала, який характеризує очікуваний ефект реалізації заходів щодо зміни складових показників існуючих спроможностей військового формування з урахуванням важливості заходу, ризику його реалізації, логістичної доступності, просторових характеристик застосування та часу досягнення очікуваного результату:

$$P = f(w_1 I, w_2 R, w_3 L, w_4 S, w_5 T),$$

де $w_1 I$ – важливість заходу щодо впровадження або удосконалення типового носія спроможностей;

$w_2 R$ – показник ризику реалізації заходу з урахуванням технологічної складності, експлуатаційної стійкості та живучості носія спроможності;

$w_3 L$ – показник логістики, який характеризує доступність носія спроможностей для військового формування в масштабі загального ресурсного забезпечення;

$w_4 S$ – просторові характеристики застосування носія спроможностей: дальність, висота, тривалість функціонування та/або інші показники;

$w_5 T$ – час реалізації заходу з метою досягнення очікуваного ефекту;

w_i – коефіцієнт вагомості показника при визначенні пріоритету заходу, $i = \overline{1,n}$.

Запропонований функціонал є доцільним як формалізована основа алгоритму визначення пріоритетів під час оцінювання та контролю заходів з розвитку спроможностей. Такий підхід має дозволити врахувати у єдиному алгоритмі як результативність заходів, так і

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine
ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

обмеження, пов'язані з ризиками їх реалізації, ресурсними забезпеченнями, умовами застосування та часовими параметрами досягнення очікуваного ефекту. Це підвищує обґрунтованість вибору заходів з розвитку спроможностей, сприяє раціональному розподілу ресурсів і створює передумови для узгодженого розвитку взаємопов'язаних складових системи підготовки.

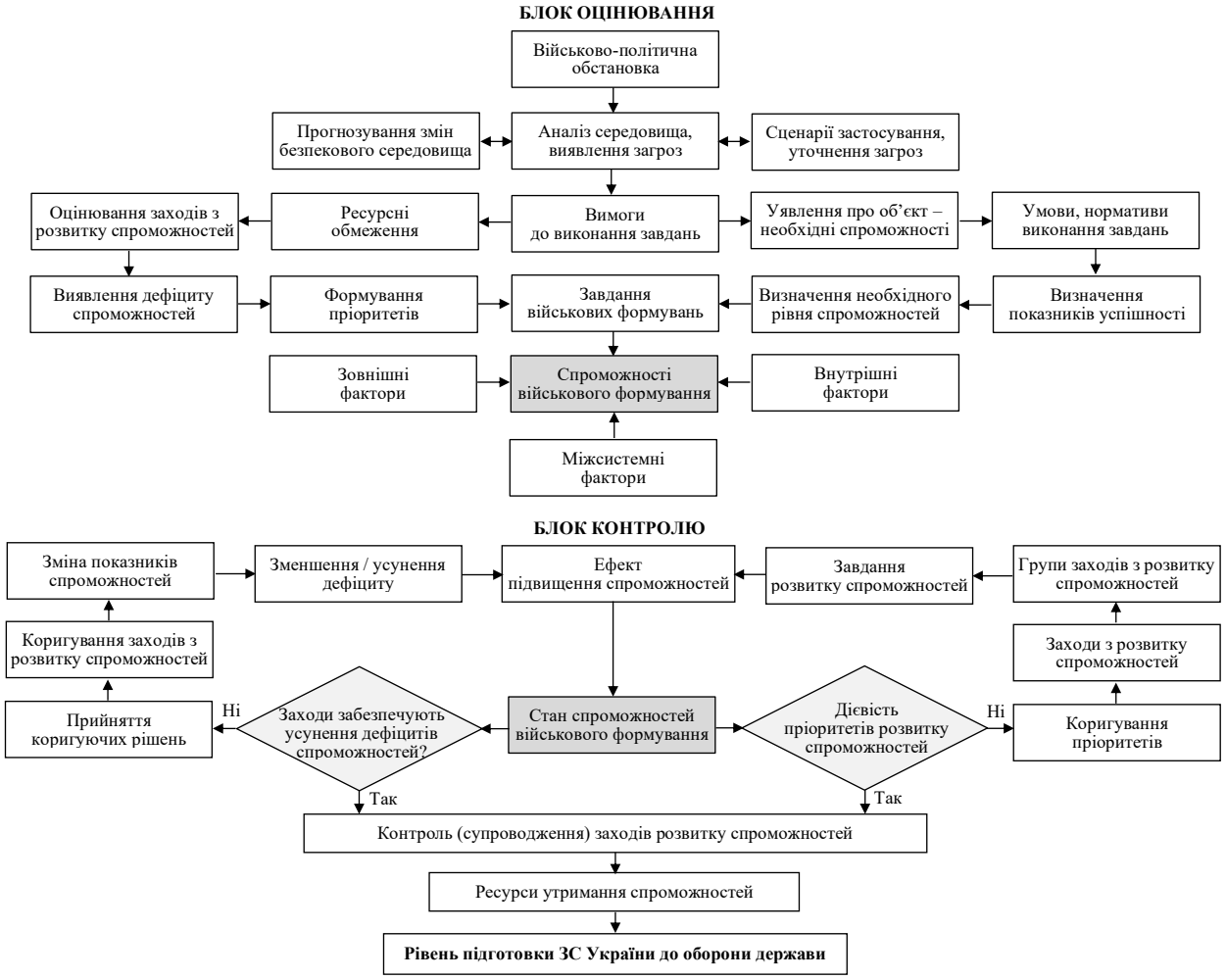

Рисунок 4. Алгоритм визначення пріоритетів під час оцінювання та контролю рівня підготовки ЗС України до оборони держави (варіант)

Висновок (Conclusion)

Здатність системи управління підготовкою ЗС України до оборони держави оперативно реагувати на зміни характеру загроз проявляється у своєчасному виявленні розривів між необхідним і поточним рівнем спроможностей військових формувань. Це зумовлює потребу в адаптивному алгоритмі визначення пріоритетів під час оцінювання та контролю заходів з розвитку спроможностей. Пріоритетність при цьому визначається критичністю виявлених дефіцитів спроможностей щодо досягнення необхідного рівня підготовки.

Реалізація алгоритму визначення пріоритетів потребує формалізації критеріїв оцінювання спроможностей військ (сил), ресурсних, часових, технологічних та інших обмежень, що впливають на ефективність управлінських рішень їхнього розвитку. Очікуване кількісне значення пріоритету доцільно розглядати як інтегральний показник, який відображає сукупний прогнозований ефект заходів, ступінь його відповідності визначеним цілям, ресурсним можливостям та умовам функціонування військових формувань.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Рекомендації (Recommendations)

Побудова адаптивного алгоритму визначення пріоритетів потребує подальших досліджень на кожному етапі циклу управління підготовкою: від уточнення оцінювання ймовірних сценаріїв загроз та їхніх наслідків до забезпечення функціонування механізму адаптивного зворотного зв'язку за результатами регулярних перевірок. Їхня інтенсивність має визначатись рівнем загрози, що забезпечуватиме своєчасне коригування пріоритетів відповідно до оновлених даних у кожному циклі управління.

Конфлікт інтересів (Conflict of Interest)

Автор заявляє, що у нього немає конкуруючих інтересів за тематикою статті.

Використані джерела

1. Семененко, О., Абрамова, М., Таран, О., Побережець, Т., Кравченко, Є., & Паламарчук, Н. (2023). Аналіз теорії та практики визначення, обґрунтування та оцінювання оборонної достатності держави. *Social Development and Security, 13* (1), 38–51.
2. Лобко, М., Тимошенко, Р., Сотник, В., & Фучко, А. (2024). Проблеми формування системи стратегічного планування у сфері оборони. *Зб. наук. праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Нац. ун-ту оборони України, 2* (81), 41–53. https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-2-81/41-53.
3. Дєнєжкін, М., & Ткач, М. (2021). Погляд на оцінювання здатності військових формувань Збройних Сил України виконати поставлені завдання з використанням принципів і правил країн-членів НАТО. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України, 3* (44), 18–25. https://doi.org/10.30748/nitps.2021.44.02.
4. Семененко, О., Воронченко, І., Онофрійчук, П., Харитонов, К., Сафронов, І., & Скиба, М. (2021). Аналіз та оцінка воєнно-економічних умов розвитку збройних сил країн світу та України як основного фактору забезпечення необхідного рівня воєнно-економічної безпеки (2012–2021 рр.). *Social Development and Security, 11* (6), 41–63.
5. Рувін, О., Дєнєжкін, М., Колонюк, В., & Гаврилюк, Н. (2023). Проблемні питання методичного забезпечення оборонного планування розвитку Збройних Сил України на основі принципів та правил країн – членів НАТО. *Міжвідомчий наук.-практ. збірник "Криміналістика та судова експертиза", 68,* 698–715. https://doi.org/ 10.33994/kndise. 2023.68.69.
6. *Про оборону України*. Закон України від 06.12.1991 № 1932-XII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text
7. *Основи стратегії національної безпеки та оборони держави*. (2009). (К. іст. н., доцент генерал армії України В. Г. Радецький та ін.). Вид-во Нац. ун-ту оборони України.
8. Мудрак, Ю. (2025). Місце і роль ресурсного забезпечення в рамках циклу оборонного планування. *Зб. наук. праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Нац. ун-ту оборони України, 2* (85), 17–23. https://doi.org/10.33099/2304-2745/2025-2-85/17-23.
9. Загорка, О., Поліщук, С., Уварова, Т., & Загорка, І. (2024). Передбачення застосування противником форм воєнних дій під час стратегічного планування розвитку збройних сил. *Зб. наук. праць Центру воєнно-стратегічних досліджень Нац. ун-ту оборони України, 1* (80), 6–12. https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/6-12.
10. Stephen Watts, Ashley l. Rhoades, Michael E. Linick, Katharina Ley Best, Joslyn Fleming, Paul W. Mayberry, John C. Jackson, & Michelle D. Ziegler. (2023). *Rethinking Readiness. A Framework for a Strategic Readiness Assessment.* RAND Corporation. http://www.rand.org/pubs/ RAND_RRA 2060-1.
11. Соломицький, О., Лапицький, С., Гусєв, Ю., & Ярмольчик, М. (2025). Форсайт набуття Україною технологічної переваги та нових спроможностей для забезпечення воєнної безпеки держави. *Military Science, 3* (1), 216–222. https://doi.org/10.62524/msj.2025.3.1.09.

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

12. Дєнєжкін, М. М. (2021). Шляхи вирішення проблемних питань планування розвитку спроможностей військових формувань Збройних Сил України. *Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України, 1 (42),* 28–33. https://doi.org/10.30748/nitps.2021.42.03.

References

1. Semenenko, O., Abramova, M., Taran, O., Poberezhets, T., Kravchenko, E., & Palamarchuk, N. (2023). Analysis of the theory and practice of determining, substantiating and assessing the defense sufficiency of the state. *Social Development and Security, 13* (1), 38–51.
2. Lobko, M., Tymoshenko, R., Sotnyk, V., & Fuchko, A. (2024). Problems of forming a system of strategic planning in the defense sector. *Collection of scientific works of the Center for Military-Strategic Research of the National Defense University of Ukraine, 2* (81), 41–53. https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-2-81/41-53.
3. Deniezhkin, M., & Tkach, M. (2021). A look at the assessment of the ability of military formations of the Armed Forces of Ukraine to perform assigned tasks using the principles and rules of NATO member countries. *Science and Technology of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine, 3* (44), 18–25. https://doi.org/10.30748/nitps.2021.44.02.
4. Semenenko, O., Voronchenko, I., Onofriychuk, P., Kharytonov, K., Safronov, I., & Skyba, M. (2021). Analysis and assessment of military-economic conditions for the development of the armed forces of countries of the world and Ukraine as the main factor in ensuring the necessary level of military-economic security (2012–2021). *Social Development and Security, 11* (6), 41–63.
5. Ruvin, O., Deniezhkin, M., Kolonyuk, V., & Gavrylyuk, N. (2023). Problematic issues of methodological support for defense planning of the development of the Armed Forces of Ukraine based on the principles and rules of NATO member countries. *Interdepartmental scientific and practical collection "Forensics and Forensic Examination", 68,* 698–715. https://doi.org/ 10.33994/kndise.2023.68.69.
6. *On the Defense of Ukraine*. Law of Ukraine dated 06.12.1991 № 1932-XII. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12#Text
7. *Fundamentals of the Strategy of National Security and Defense of the State*. (2009). (Cand. of Historical Sciences, Associate Professor General of the Army of Ukraine V. G. Radetsky et al.). Publishing House of the National University of Defense of Ukraine,
8. Mudrak, Yu. (2025). The place and role of resource provision within the framework of the defense planning cycle. *Collection of scientific papers of the Center for Military and Strategic Studies of the National Defense University of Ukraine, 2* (85), 17–23. https://doi.org/ 10.33099/2304-2745/2025-2-85/17-23.
9. Zagorka, O., Polishchuk, S., Uvarova, T., & Zagorka, I. (2024). Anticipating the enemy's use of forms of military action during strategic planning of the development of the armed forces. *Collection of scientific papers of the Center for Military-Strategic Research of the National Defense University of Ukraine, 1* (80), 6–12. https://doi.org/10.33099/2304-2745/2024-1-80/6-12.
10. Stephen Watts, Ashley l. Rhoades, Michael E. Linick, Katharina Ley Best, Joslyn Fleming, Paul W. Mayberry, John C. Jackson, & Michelle D. Ziegler. (2023). *Rethinking Readiness. A Framework for a Strategic Readiness Assessment.* RAND Corporation. http://www.rand.org/pubs/ RAND_RRA 2060-1.
11. Solomytskyi, O., Lapytskyi, S., Gusev, Yu., & Yarmolchyk, M. (2025). Foresight of Ukraine's acquisition of technological advantage and new capabilities to ensure the military security of the state. *Military Science, 3* (1), 216–222. https://doi.org/10.62524/msj.2025.3.1.09.
12. Denezhkin, M. M. (2021). Ways to solve problematic issues of planning the development of the capabilities of military formations of the Armed Forces of Ukraine. *Science and Technology of the Air Force of the Armed Forces of Ukraine, 1* (42), 28–33. https://doi.org/10.30748/nitps.2021.42.03.

The Central Research institute
of the Armed Forces of Ukraine

ISSN (print): 2786-9318
ISSN (online): 2786-9326
Military Science. Vol. 4 No. 2 (2026)

Justifying an Algorithm for Determining Priorities of Capability Development Measures in the Process of Evaluating and Controlling the Level of State Defence Training within the Armed Forces of Ukraine

Vadym Klymenko
Candidate of Military Sciences, Associate Professor
Doctoral Candidate of the Scientific and Organisational Branch
Central Research Institute of the Armed Forces of Ukraine
03049, Povitrianykh Syl Avenue, 28 B, Kyiv, Ukraine
e-mail: vadymklymenko@ukr.net
ORCID: 0000-0001-9144-2362

Abstract. The relevance of the research is determined by the need to form an adaptive management system for the state defence training of the Armed Forces of Ukraine on the basis of determining priorities for capability development measures of military formations. The aim of the article is to substantiate a priority determination algorithm that facilitates the selection of capability development measures, taking into account trends in changes in the military-political and operational situation. Its adaptability consists in creating the prerequisites for the timely detection of "weak signals" that may potentially lead to the emergence of new methods of deploying troops (forces), organisational and functional solutions, and technologies of command and control, intelligence and engagement. The recording and analysis of such indicators require an ordered sequence of analytical actions that reflects the logic of the emergence, development, transformation and subsequent integration of new approaches into the system of training and deploying military formations in accordance with the requirements of modern armed struggle. The methodological framework of the article consists of a set of scientific approaches whose application made it possible to analyse the existing management system for the state defence training of the AF of Ukraine, determine its level of compliance with modern requirements for conducting combat operations and substantiate areas for improving the processes of evaluating and controlling capability development measures of military formations. As a result of the conducted research, an algorithm for determining the priorities of capability development measures in the process of evaluating and controlling the training level of the Armed Forces of Ukraine for state defence has been substantiated. Cause-and-effect relationships between capability deficits and the corresponding management influences have been identified. The architecture of an ecosystem has been proposed, reflecting the interrelationship between the external security environment, capability requirements and evaluation and control mechanisms. A formalised functionality for the quantitative determination of a measure's priority has been developed. Unlike existing approaches, the proposed algorithm ensures adaptive consideration of the dynamics of threats, resource and time constraints, which makes it possible to adjust management decisions in a timely manner and rationally distribute efforts between short-term and long-term capability development measures. The practical significance of the results obtained consists in creating an information basis for the substantiated allocation of available resources to strengthen those components of the training system where the expected integral effect is the greatest. The recommendations presented in the article determine the areas for further research on improving the structure of the training management system and the mechanisms of its adaptive functioning.

Keywords: state defence training of the Armed Forces of Ukraine, evaluation and control, priority determination algorithm, capability development.